

У последњих месец дана на сајту НСПМ објављена су два текста Мариа Калика у којима аутор хвали поступке Слободана Милошевића и представља се као «истински» левичар насупрот Владану Миланку који је наговестио да се са таквом одбраном Милошевићевих поступака не слаже. Намера ми је да у овом тексту покажем да се са позиције левике не може конзистентно бранити Милошевић на начин на који то чини Марио Калик.

Наиме, кад изузмемо гомилу историјских интерпретација из Мариовог говора, кристалише се јасан аргумент: Милошевићеве намере биле су у пуној мери левичарске али он их је остварио само онолико колико је то било могуће у датим околностима, са великим акцентом на томе да се Милошевић није могао борити против реалности и да је његов «опус» оно најбоље што се из те реалности могло извући.

Са друге стране, исти аутор, као добар левичар, инсистира на јединству теорије и праксе. Шта «јединство теорије и праксе» значи? Очигледно, то значи да «теорија» и «пракса» ма шта ми мислили да они као супротстављени термини значе, заправо не реферирају на некаква два света у којима човек живи, јер таква два света ни не постоје – дакле, теорија и пракса реферирају на једно те исто. Проблем са изразима попут овога запазио је већ Хегел. Наиме сама синтагма нас по својој форми упућује на то да су теорија и пракса две различите ствари јер, осим тога што пред собом имамо два различита израза, њихово јединство исказујемо неким трећим исказом – оно се не подразумева већ кад кажемо само «теорија» или само «пракса» већ је оно накнадно. Форма синтагме мами нас да је разумемо као да је то јединство нешто што тек треба да настане, као да смо се некако затекли са теоријом и праксом као различитим стварима и сад треба да их помиримо. С друге стране смисао те синтагме изгледа као да противуречи њеној форми јер она покушава да каже да уопште немамо пред собом две ствари већ само једну једину.

Зашто је то значајно за поменућу одбрану Милошевића? Просто, у аргументу који је пружен имамо на делу управо такво – погрешно – схватање теорије и праксе: Милошевић је имао добре намере и таман кад је почео да их преводи у праксу на путу му се испречила реалност, објективна ситуација у којој је било просто немогуће спровести у дело такву племениту замисао. Реалност је, дакле, крива а Милошевић је херој јер је у таквој, суровој, реалности издржао тако дуго.

Па, драги моји „левичари“, ствари не стоје тако.

Вратимо се опет Хегелу: у изразу «јединство теорије и праксе» то јединство није оно које тек треба да настане, него ми само тек треба да га схватимо, а оно је већ на делу – језик се показује као варалица.

«Теорија» и «пракса» су само конструкти, оне никад нису ни биле две одвојене ствари, они си само одвојени језику а сматрати да они реферирају на две различите ствари је оно што се код француског теоретичара Жака Лакан назива «падом у имагинарно». Такво веровање је једнако веровању да але и бауци заиста постоје.

А зашто су оне раздвојене у језику? Па једна од дивних погодности њиховог раздвајања јесте што нам оно омогућава да бранимо такве људе као што је Слободан Милошевић. На исти начин ми можемо бранити било кога, јер теорија је оно што, у таквој замисли, припада субјективном, свима нама недоступном аспект човека па у њу можемо пројектовати било шта (по истом механизму могу се бранити Хитлер, Стаљин, Буш... или пак кудити Мајка Тереза, Ганди и било ко други). Шта више овакво радвајање теорије и праксе омогућава не само да се скине сва одговорност са Милошевића него и да се Милошевић у потпуности измисли, јер будући да је њега реалност спречила да своју замисао оствари, ми ту замисао не можемо ни знати – ми о њој само нагађамо тј. ми је измишљамо.

Сад, пошто је Калик више пута тражио да му се каже шта је прави левичар – ево неколико упута. Прави левичар је онај који не раздваја, који заиста не раздваја теорију од праксе. Прави левичар зна да човек «у теорији» није ни мање ни више него човек «у пракси». Он се не крије иза «реалности» и не користи је као изговор за то што његова дела не остварују у потпуности његове намере јер његове намере нису ни више ни мање од његових дела. Нажалост, прави левичар је ретка зверка, али много опаснија како од Марија Калика тако и од других који се користе том истом «реториком реалности» - а то су безмало сви политичари. Дакле, није левичар тај кога се треба чувати него управо они који покушавају да нам наметну своју политику тврдећи како је у датој ситуацији она једина могућа и који на тај начин априори укидају смисао сваког мишљења.